

โดยพยายามปรับปรุงโรงเรียนให้ได้มาตรฐานที่ดีที่สุด ทั้งนี้เป็นการสร้างศรัทธาแก่ประชาชนให้เกิดขึ้นแก่โรงเรียน

2. โรงเรียนและคณะครูและบุคลากรในโรงเรียนทุกคนจะต้องประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ดีและพยายามสร้างมิตรสัมพันธ์กับชาวบ้าน โดยการจัดรายการสอนให้ดีและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนนั้น

3. โรงเรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ในเรื่องชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้เข้าใจ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาของเด็กอันเป็นหน้าที่ในความรับผิดชอบโดยตรงของโรงเรียน ครูใหญ่และครูทุกคนควรจะไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองของเด็กถึงที่บ้านเพื่อถามความเป็นอยู่ของผู้ปกครอง ตลอดจนเรื่องราวและความเป็นอยู่ของเด็ก

4. โรงเรียนต้องพยายามรับใช้ชุมชน

5. โรงเรียนพยายามแนะนำชาวบ้านให้ช่วยกันทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียนเช่น ช่วยซ่อมแซมอาคารเรียน

6. โรงเรียนพยายามเผยแพร่กิจการของโรงเรียนให้ผู้ปกครองได้ทราบเสมอ ๆ ด้วยวิธีสื่อต่าง ๆ เช่น จัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นในโรงเรียนแล้วเชิญผู้ปกครองไปร่วม

7. จัดตั้งสมาคมนักเรียนเก่าขึ้น

8. พยายามจัดตั้งสมาคมครู ผู้ปกครองขึ้นเพื่อนำผู้ปกครองเข้ามาหาโรงเรียน แล้วจะได้อาศัยความสามารถของผู้ปกครองให้เกิดประโยชน์

9. การประเมินผลการปฏิบัติงานในโรงเรียน

1. การบริหารด้านวิชาการ ครูใหญ่ต้องมีความรู้ความชำนาญในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งกำลังดำเนินอยู่ในโรงเรียนของตน เพื่อครูใหญ่จะได้เป็นผู้คอยให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือครูที่ดำเนินการ

2. การบริหารด้านบุคลากร ครูใหญ่ต้องมีความสามารถในการบริหารงานบุคคล จะต้องมีความเข้าใจในวิธีการต่าง ๆ ทางด้านบุคลากรเป็นอย่างดี ต้องมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

- การแนะนำสมาชิกใหม่
- การมอบหมายงานให้บุคลากรใหม่ทำ
- การส่งเสริมให้บุคลากรหาความรู้เพิ่มเติม

3. การบริหารงานด้านธุรการ ครูใหญ่ต้องมีความเข้าใจและมีความสามารถในการที่จะบริหารงานด้านธุรการซึ่งรวมถึงการเงิน อาคารสถานที่และงานทุกประเภทนอกจากการสอน
4. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ครูใหญ่ต้องมีความสามารถในการประสานงานกับชุมชน

คำถามท้ายบท

๑. สถานศึกษามีงานหลักใหญ่ ๆ ในเรื่องใดบ้าง?
งานสำคัญในการบริหารสถานศึกษามีขั้นตอนสำหรับงานแต่ละงานอย่างไรบ้าง
จงอธิบายพอเข้าใจ
๒. การวางแผนหมายความว่าอย่างไร?
๓. ท่านยึดหลักสำคัญในการจัดองค์การในโรงเรียนอย่างไรบ้าง?
๔. ท่านมีวิธีการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนอย่างไรบ้าง?

บทที่ 6

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถาบันที่ให้บริการ ทางวิชาการของชุมชน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากประชาชน ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็น ในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างโรงเรียนและประชาชนในชุมชนนั้น ๆ

ความหมายของการประชาสัมพันธ์

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “การประชาสัมพันธ์” ไว้หลายท่าน ความหมายที่ให้ไว้ นั้น มีความหมายใกล้เคียงเป็นทำนองเดียวกัน เช่น ไชยศ เรื่องสุวรรณ ได้อธิบายความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่า “การประชาสัมพันธ์คือวิธีการของสถาบันอันมีแผนการ และการกระทำ ต่อเนื่องกันไป ในอันที่จะสร้างหรือยังให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชนเพื่อให้สถาบัน และกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจและให้การสนับสนุน ร่วมมือซึ่งกันและกัน อันจะเป็นประโยชน์ให้สถาบันนั้น ให้ดำเนินการไปได้ผลดี สมความมุ่งหมายโดยมีประชาคมติ เป็นบรรทัดฐานอันสำคัญด้วย”

ดร.ภิญโญ สาทร ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่า “การประชาสัมพันธ์ เป็นกระบวนการ สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบันกับผู้เกี่ยวข้อง โดยมีลักษณะของการ เกี่ยวข้องกัน 3 ลักษณะ คือ

1. เป็นการเผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนได้รู้
2. เป็นการชักชวนให้ประชาชนสนับสนุนจุดมุ่งหมายและการดำเนินการ ของหน่วยงานหรือสถาบัน
3. เป็นเครื่องช่วยให้ความคิดเห็นของประชาชนกับสถาบัน มีส่วนสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน”

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

การประชาสัมพันธ์โรงเรียนที่ได้ผลดีนั้น จะต้องเป็นการติดต่อสื่อสารกันทั้งสองทาง คือโรงเรียนจะเป็นผู้ให้และผู้รับ บรรดาความคิดต่าง ๆ จะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ ประชาชนอยู่เสมอ

งานประชาสัมพันธ์ของสถาบันใดนั้น ต้องมีออกไปจากภายในสถาบัน คือเอาความ สัมพันธ์ภายในต้องมีเสียก่อน ความสัมพันธ์ภายนอกจึงจะเกิดผลติดตามมา

การประชุมสัมพันธฺ์โรงเรียน มิได้หมายถึงแต่เพียงการที่โรงเรียน เสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโรงเรียน ให้ประชาชนทราบหรือเพียงแต่การโฆษณา ชื่อเสียงของโรงเรียนให้ชุมชนได้ทราบถึงเรื่องราวและโครงการต่าง ๆ เท่านั้นแต่จะต้องชักจูงให้ประชาชนเห็นความสำคัญของโรงเรียน และให้การสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียน ให้ดำเนินการไปได้ด้วยดี

ดังนั้นการประชุมสัมพันธฺ์โรงเรียน จึงเป็นงานที่ต้องอาศัยความพยายาม ในการทำงานอย่างจริงจังของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครูและผู้บริหารการศึกษา

จุดมุ่งหมายของการประชุมสัมพันธฺ์

ไชยศ เรืองสุวรรณ ได้ให้จุดมุ่งหมายทั่วไปของการประชุมสัมพันธฺ์ ที่สำคัญไว้ 3 ประการคือ

1. เพื่อสร้างความนิยม หมายถึงการเผยแพร่ให้ประชาชนได้รู้ การชี้แจงให้เข้าใจอันจะเป็นแนวทางให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ และเลื่อมใสในนโยบาย กระบวนการเหล่านี้จะต้องประกอบไปด้วยความมีมนุษยธรรม

2. เพื่อป้องกันชื่อเสียง การประชุมสัมพันธฺ์แบบนี้ก็คือ การทำเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดี การประชุมสัมพันธฺ์เป็นเสมือนกระจกเงาที่จะสะท้อนให้เห็นภาพของตนเอง เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องต่าง ๆ แล้วหาทางปรับปรุงแก้ไข

3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ภายใน เป็นการประชุมสัมพันธฺ์เพื่อให้บุคคล ในองค์การเดียวกัน เข้าใจตรงกันและทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จุดมุ่งหมายของการประชุมสัมพันธฺ์โรงเรียน

การประชุมสัมพันธฺ์โรงเรียน มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญอยู่หลายประการดังต่อไปนี้คือ

1. เสนอรายงานให้ประชาชนทราบ เกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียน

2. สร้างความเชื่อถือ ความมั่นใจและความนิยมที่มีต่อโรงเรียนให้เกิดขึ้น ในหมู่ประชาชน

3. สนับสนุนให้ประชาชน เข้ามาช่วยเหลือกิจการ ในการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้บรรลุผลตามเป้าหมายอย่างสมบูรณ์

4. ส่งเสริมให้ประชาชน มีความรู้ความเข้าใจ ในความสำคัญของการศึกษาและรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของตนเอง ที่จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5. ส่งเสริมให้ครูและผู้นักปกครอง มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น เพื่อมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน จะเกิดผลดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน

6. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระหว่างบ้านกับโรงเรียนและชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางประชาคม ศูนย์การศึกษาและศูนย์วัฒนธรรมของชุมชนนั้นด้วย

7. ประเมินความต้องการของผู้ปกครอง และประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีโอกาสนองตอบความต้องการ ที่แท้จริงของชุมชน

8. แก้ไขข้อขัดและคลี่คลายบรรดาข้อข้องใจ และสร้างสิ่งที่จะทำให้ประชาชน มองโรงเรียนในแง่ดี ก่อให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสโรงเรียนอย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุปแล้ว การประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีจุดประสงค์อยู่ 3 ประการคือ

1. เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและโฆษณา ชื่อเสียงของโรงเรียนให้เป็นที่ปรากฏ โดยผ่านตัวกลางหลายทาง เช่น ทางกิจกรรม ทางวิชาการและอื่น ๆ
2. เพื่อขอความสนับสนุนทั้งทางด้านเจตคติ ทรัพย์ แรงงานและสติปัญญาจากประชาชน
3. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะทำให้โรงเรียนรักษาชื่อเสียงอยู่ได้ตลอดเวลา

การดำเนินการประชาสัมพันธ์

คือการกระทำสิ่งต่อไปนี้

1. กระทำการเพื่อปรับปรุงส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีซึ่งกันและกัน ระหว่างสถาบันกับกลุ่มประชาชน ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน (ได้แก่ผู้ปกครองนักเรียน ประชาชนทั่วไป เป็นกลุ่มประชาชนภายนอก กลุ่มประชาชนภายในได้แก่ ครู นักเรียน คณะกรรมการโรงเรียน)
2. การเสนอแนะความคิดเห็น ของประชาชนที่มีต่อสถาบัน
3. การค้นหาและทำลายที่มาของความเข้าใจผิด
4. ขยายชื่อเสียงของสถาบันด้วยวิธีที่ดี เหมาะสมด้วยวิธีการต่าง ๆ

หลักการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

หลักการประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือการจัดทำสม่ำเสมอ มีระเบียบแบบแผนพยายามติดต่อสื่อมวลชน ให้มวลชนและสื่อมวลชนเกิดความเลื่อมใส มีศรัทธาในกิจการของโรงเรียน พอจะแยกเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. การดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ และตรงไปตรงมา
2. การติดต่อทุกชนิดต้องให้เป็นไปในทางบวก กล่าวคือไม่มุ่งปฏิเสธข่าวเสมอไปมุ่งแต่ข่าวดีคือสร้างข่าวดีเป็นประจำ

3. การติดต่อทุกชนิดต้องดำเนินการต่อเนื่องกันไปตลอดเวลา และตลอดเวลาปีโดยไม่หยุดยั้ง

4. พยายามสร้างความเข้าใจ ให้เกิดขึ้นโดยทั่วไป ไม่จำกัดวงเฉพาะกลุ่มนั้นกลุ่มนี้เพราะถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน ดำเนินการโดยประชาชน และเพื่อประโยชน์ของประชาชน

5. ดึงตัวพร้อมอยู่เสมอที่จะรับฟัง ความคิดเห็นและรับข้อเสนอแนะของประชาชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง มาปฏิบัติตามสมควร

6. ใช้วิธีการง่าย ๆ เป็นกันเอง ในการดำเนินการติดต่อประชาสัมพันธ์ภายนอกและภายในไม่ถือเรา ถือเขา ถือยศศักดิ์

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน จะให้ประโยชน์อย่างมาก ถ้าหากดำเนินการตามกลวิธี 3 ประการ คือ

1. กระทำติดต่อกันเรื่อย ๆ ทำบ่อย ๆ ดีกว่าทำครั้งเดียว
2. มีโอกาสเมื่อไร ก็ให้ลงมือทำทันที
3. พยายามสร้างความสัมพันธ์และการติดต่อกับหน่วยงาน ประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ

เทคนิคการจัดการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

เทคนิคการจัดการจัดการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน อาจจะทำได้หลายวิธี เช่น จัดตั้งหน่วยประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน จัดให้มีครูประชาสัมพันธ์ จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองสมาคมศิษย์เก่า เป็นต้น

งานประชาสัมพันธ์ที่โรงเรียนควรจัดได้แก่

1. สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในหมู่ครู โดยอาศัยแผนกประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน
2. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันและครู
3. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ครูและผู้ปกครองของนักเรียน
4. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู ให้เป็นศูนย์ประสานงานไมตรีสัมพันธ์ ระหว่างผู้ปกครอง ครู อาจารย์
5. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน คือให้โรงเรียนพยายามมีส่วนร่วมช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
6. จัดตั้งคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ขึ้น เพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา และให้ข่าวสารต่าง ๆ ของโรงเรียน

7. จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า

8. ส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนเช่นกิจกรรมกีฬา การแสดง หนังสือพิมพ์
จัดรายการวิทยุ โทรทัศน์

นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์ อาจทำได้โดยผ่านทางบุคลากรอื่น ๆ ของโรงเรียน เช่น
นักเรียน ครู คนงานภารโรง กล่าวคือให้บุคคลดังกล่าวได้รับทราบ และมีโอกาสแสดงข้อเท็จ
จริงอันจะเป็นการเผยแพร่เกียรติคุณของโรงเรียน ไปสู่ชุมชนรวมทั้งบุคลากร วิชาการและกิจกรรม

หน่วยงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน

ในโรงเรียนควรจัดให้มีหน่วยงานหนึ่ง จะเรียกว่าฝ่าย แผนก ส่วนหรือชื่ออย่างไรอย่าง
หนึ่ง ก็ตามแต่ความเหมาะสม ทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ หน่วยงานนี้ควรมีคณะครู
คณะหนึ่ง ทำงานรับผิดชอบในการจัดการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนโดยเฉพาะงานนี้อาจจะเป็น
งานดังต่อไปนี้

1. เขียนบทความ เขียนข่าวเกี่ยวกับโรงเรียน ส่งไปลงหนังสือพิมพ์หรือส่งไปอ่านทาง
วิทยุกระจายเสียงหรือสื่อมวลชนอื่น ๆ
2. จัดบรรยายพิเศษให้แก่ครู นักเรียน ผู้ปกครองและประชาชน ทั่วไปในโอกาสต่าง ๆ
3. ติดต่อเยี่ยมเยียน บุคคลสำคัญที่มีอยู่ในท้องถิ่น ตลอดจนเยี่ยมเยียนครู หรือนักเรียน
ในยามเจ็บป่วย
4. รับผิดชอบในการถ่ายรูปบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ในรอบปีของโรงเรียน
5. จัดปฐมนิเทศครูใหม่ นักเรียนใหม่และผู้ปกครองในตอนต้นปี
6. จัดทำรายงานประจำปีของโรงเรียน
7. จัดทำวารสาร ข่าวสารประจำโรงเรียน
8. รับผิดชอบ ดำเนินการเลือกตั้ง หัวหน้านักเรียน เลือกตั้งครูประจำตำแหน่งต่าง ๆ
9. สัมภาษณ์ประชาตติและความคิดเห็นของประชาชน ในทางที่เกี่ยวกับโรงเรียนอยู่เสมอ
10. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของโรงเรียน ในกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในท้องถิ่นหรือ
กิจกรรมนอกโรงเรียนทุกชนิด

ในหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน จะต้องมีคนละบุคคลหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
รับผิดชอบการดำเนินงาน บุคคลที่ทำหน้าที่ดังกล่าว อาจจะเรียกว่า “ครูประชาสัมพันธ์” หรือ
“เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน” บุคคลดังกล่าวนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีลักษณะเฉพาะ

ตัวเป็นพิเศษ ที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ อยู่บ้าง คุณลักษณะของครูที่จะทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ มีดังนี้

1. เป็นบุคคลที่ตัดสินใจได้ดี รวดเร็ว ถูกต้องและกล้าตัดสินใจ
2. มีบุคลิกลักษณะเหมาะสม ที่จะเป็นตัวแทนของสถานศึกษาได้ทุกโอกาส
3. เข้าใจความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่นได้ดี
4. มีความสามารถในการดำเนินกิจการ และจัดกิจกรรมต่าง ๆ
5. มีไหวพริบปฏิภาณ เหมือนกับการพูดที่ดี
6. ขอความร่วมมือจากบุคคลต่าง ๆ ได้เสมอ
7. มีความรู้รอบตัว กว้างขวาง ไวต่อข่าวต่าง ๆ
8. ติดต่อกับบุคคลต่าง ๆ ได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
9. กล้าเผชิญกับเหตุการณ์คับขันของสถานศึกษา
10. สามารถเขียนได้ดี
11. เป็นนักพูดที่ดี พูดถูกใจคนเป็นนักปาฐกถาที่ดี
12. มีลักษณะเป็นนักธุรกิจชั้นดี
13. มีความคิดริเริ่ม คิดทำและปรับปรุงงานใหม่อยู่เสมอ
14. เป็นคนที่ไวใจได้ รับผิดชอบงานและจงรักภักดีต่อโรงเรียนอยู่เสมอ
15. มีความยุติธรรมและมีใจเป็นธรรม

ประเภทของการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

งานประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นงานที่ต้องผ่านทางบุคลากรของโรงเรียน ได้แก่ ครู อาจารย์ นักเรียน คนงาน ภารโรง ตลอดจนกรรมการท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน แบ่งการประชาสัมพันธ์โรงเรียนได้ 2 ประเภทคือ

1. งานประชาสัมพันธ์ที่เป็นงานวิชาการโดยตรง
2. งานประชาสัมพันธ์ที่เป็นกิจกรรมเสริมวิชาการ

1. **งานประชาสัมพันธ์โดยงานวิชาการ** โรงเรียนเป็นสถาบันทางวิชาการตามหลักของโรงเรียนคือ การพัฒนาวิชาการต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้า เพื่อส่งเสริมชื่อเสียงและเป็นสิ่งประกาศเกียรติคุณของโรงเรียน การที่จะจัดการให้โรงเรียนมีผลงาน ทางวิชาการดีเด่น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือครู ดังนั้นจึงต้องปรับปรุงสภาพต่าง ๆ ขององค์การให้ดี โดยการ จัดสภาพแวดล้อมและสิ่งเกื้อกูลวิชาการให้ดี ดังนี้

1. จัดสภาพการทำงานในโรงเรียนให้สะดวก เช่นห้องพักครู ห้องทำงานของครูควร จะดีพอสมควร ควรดูแลให้มีแสงสว่าง อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีสิ่งสรรที่นำอยู่มีบริการเครื่องมือ และเครื่องใช้ ตลอดจนจนการโรงคอยรับใช้ควรดีพอสมควร
2. การพิจารณาเงินเดือนครู ต้องยุติธรรม คนที่ทำความดีจะได้เงินเดือนขึ้นเสมอทุกปี ส่วนคนที่ทำงานไม่ดี เมื่อใดที่ได้ทำความดีแล้ว โรงเรียนก็ควรพิจารณาทันที ไม่ควรถืออดีต มาชี้ดัชนีความก้าวหน้าของครู
3. การลาป่วย ลากิจธุระตลอดจนการลาอย่างอื่น ควรพิจารณาอนุญาตอย่างเห็นอกเห็น ใจ อะลุ่มอล่วยพอสมควร แต่ไม่มีระเบียบ ในเวลาปกติโรงเรียนไม่ควรให้ครูต้องทำงานมากขึ้น หรือใช้เวลาอนอกราชการมากเกินไป โดยไม่ได้รับเงินทดแทน
4. ควรดูแลให้ความช่วยเหลืออย่างดีแก่ครู หรือครอบครัวที่เจ็บป่วย ได้รับอุบัติเหตุ หรือต้องการความช่วยเหลืออย่างอื่น ในด้านสวัสดิภาพ
5. การพ้นจากตำแหน่งของครู ควรได้รับการเอาใจใส่ ให้ได้รับบำนาญ เงินสะสม และเงินทดแทนอย่างรวดเร็วและสะดวก
6. โรงเรียนไม่ควรเบียดเบียนเงินเดือนครู ไม่ว่าโดยวิธีการใด ๆ เพราะครูทุกคนได้ รับเงินเดือนน้อยอยู่แล้ว หากเป็นไปได้ควรหาทางให้ครู มีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ
7. บุตรครูควรได้รับการช่วยเหลือ เอาใจใส่เป็นพิเศษจากโรงเรียนเสมอ ๆ
8. ต้องจัดหาตำรา แบบเรียน คู่มือ ตลอดจนวารสารให้ครูได้หยิบยืมอ่านได้สะดวก
9. ครูทุกคนควรมีโอกาสรู้เรื่องราวต่าง ๆ ภายในโรงเรียนอยู่เสมอ และมีโอกาสเข้า ร่วมกิจกรรมทุกอย่าง ของโรงเรียนตามความเหมาะสม
10. ควรมีผู้รับผิดชอบตัดข่าวสำคัญ ปิดประกาศให้ครูได้ทราบทันเหตุการณ์
11. หากมีโครงการหรือกิจกรรมใด อันจะเป็นประโยชน์ต่อครู ควรให้ครูทุกคนได้มี โอกาสรับทราบ เช่นการรับสมัครศึกษาต่อ ประกาศให้ทุนส่งเสริมการวิจัย
12. สนับสนุนส่งเสริมให้ครูทุกคน ได้แสดงความสามารถทางวิชาการ ค้นคว้าเรียบ เรียงตำรา การทดลอง การวิจัยและการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ
13. หากครูของโรงเรียนได้รับเกียรติจากการประกวด หรือแข่งขันใด ๆ โรงเรียนควร สนับสนุนและประกาศเกียรติคุณอันนั้นให้ประจักษ์ แก่สื่อมวลชนเสมอ
14. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวิชาการของครูอยู่เสมอ เช่น สัมมนา อบรมทัศนศึกษาทาง วิชาการ เป็นต้น

15. สนับสนุนให้ครูได้ศึกษาต่อเมื่อมีโอกาส เพราะถ้าครูมีวิทยฐานะสูงขึ้น ย่อมจะ
ทำให้งานด้านวิชาการของโรงเรียนดีขึ้นตามไปด้วย

2. การประชาสัมพันธ์โดยการจัดกิจกรรมเสริมวิชาการ

การจัดการประชาสัมพันธ์โดยผ่านทางกิจกรรม เป็นการดำเนินการที่นิยมกระทำกัน
อยู่เสมอ ได้แก่

1. การแข่งขันและการประกวด ได้แก่การแข่งขันกีฬา กรีฑา การประกวดกิจกรรม
ต่าง ๆ เช่น ประกวดศิลปะการแสดงฝีมือ การโต้วาที การอภิปราย ประกวดเล่านิทาน

2. การแสดงละครและดนตรี ซึ่งเป็นที่สนใจของประชาชนอย่างมาก และในขณะ
เดียวกันก็เป็นการฝึกทักษะของนักเรียน ในด้านต่าง ๆ ด้วย เช่นการฝึกการใช้ภาษาที่ถูกต้องฝึก
ทักษะการแสดงต่อหน้าประชาชนจำนวนมาก ๆ ฝึกการเป็นผู้นำ ฝึกการกำกับเสียง แสงและ
การตกแต่งเวที โดยนักเรียนเอง เป็นการนำความรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ ให้เกิด
ประโยชน์ต่อการแสดง

3. งานสังคม งานสังคมในที่นี้หมายถึงการจัดงานเลี้ยงอาหาร ในโอกาสต่าง ๆ โดย
การเชิญผู้ปกครองหรือแขกผู้มีเกียรติมาร่วมด้วย จัดการร่วมร่วาง เต็นท์เพื่อจัดหารายได้บำรุง
โรงเรียน นอกจากฝึกนักเรียนให้ได้รับประสบการณ์ ตรงแล้ว ยังเป็นการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียง
ของโรงเรียนด้วย

4. การออกวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์ การออกวารสารหรือหนังสือพิมพ์ของโรงเรียนเป็น
สิ่งที่เปิดโอกาสให้นักเรียน แสดงความรู้ความคิดเห็นของตนอย่างสุภาพ อย่างเหมาะสมแล้วยัง
ช่วยส่งเสริมชื่อเสียง ของโรงเรียนด้วย วารสารและสิ่งตีพิมพ์นั้น ได้แก่

- อนุสรณ์ประจำปีของแต่ละรุ่น

- หนังสือคู่มือนักเรียน ซึ่งจัดทำเพื่อเป็นการนิเทศชี้แจงระเบียบปฏิบัติได้ถูกต้องใน
ลักษณะเดียวกัน

อย่างไรก็ตามโรงเรียนก็ควร ระมัดระวังอย่าให้วารสาร หรือสิ่งพิมพ์ของโรงเรียนเป็น
สิ่งที่เผยแพร่ความไม่ดีของโรงเรียน ควรจะให้ป็นวารสารที่ให้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
ใช้ภาษาที่สุภาพถูกต้อง

5. สโมสรหรือชุมนุมต่าง ๆ ของโรงเรียน โรงเรียนควรเปิดโอกาส ให้นักเรียนจัดตั้ง
ชุมนุมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมวิชาการหรือความสามารถเฉพาะอย่างของนักเรียน เช่น ชุมนุมภาษาไทย

ชุมนุมภาษาอังกฤษ ชุมนุมดนตรี ชุมนุมวัฒนธรรมไทย สโมสรเพื่อการศึกษา การกีฬา ฯลฯ เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยจัดครูประจำชุมนุมนาน ๆ ตามความเหมาะสม ในฐานะที่ปรึกษาของชุมชน กิจกรรมเช่นนี้จะช่วยการประชาสัมพันธ์โรงเรียนได้เป็นอย่างดี

6. สภานักเรียน สภานักเรียนตั้งขึ้นเพื่อ ฝึกการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามวิธีประชาธิปไตย โดยขอให้มีครูบางคนมาร่วมในฐานะที่ปรึกษาสภา หากการดำเนินการของสภาเป็นไปด้วยดี จะทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ และเป็นการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของโรงเรียนไปในตัวด้วย

7. การประชุมนักเรียน ควรมีการประชุมนักเรียนอย่างน้อยเดือนละครั้ง ซึ่งไม่ใช่การประชุมเพื่อแจ้งข้อราชการ แต่ประชุมเพื่ออบรมมารยาท วัฒนธรรมหรือให้ความรู้สาขาอื่น ๆ เป็นพิเศษ อาจเชิญครูที่เป็นนักพูดผลัดเปลี่ยนกันมาพูดเรื่องต่าง ๆ บ้าง หรืออาจเชิญผู้ปกครองบางคน มาบรรยายให้ความรู้ สุดแล้วแต่โอกาสเหมาะสม หากมีการซักถามปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียน ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องต้องเป็นผู้ชี้แจง

8. การทัศนศึกษา ควรจัดเป็นครั้งคราว เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสได้รับประสบการณ์กว้างขวาง และมีโอกาสเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียน ไปในตัวด้วย

9. พิธีแจกประกาศนียบัตร โรงเรียนควรกระทำทุกปี เพื่อมอบรางวัลเรียนดีรางวัลความสามารถพิเศษ และประกาศนียบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ชั้นสุดท้ายของโรงเรียน เป็นการให้เกียรติคนที่ดี พบปะผู้ปกครองและแขกผู้มีเกียรติที่มาร่วมงาน และเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนปัจจุบัน อยากรจะทำความดีอีกด้วย

10. กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน การอาสาพัฒนาชุมชนโดยนักเรียนและครู ร่วมกันกับชาวบ้านอาสาพัฒนาชุมชน ตามความต้องการของชุมชนในหมู่บ้าน โดยไม่คิดค่าแรงงานจะเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียน และฝึกการทำงานในชุมชนของนักเรียนเป็นอย่างดีกิจกรรมนี้เหมาะกับนักเรียนโต ๆ และจะต้องมีครูเป็นที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิดอีกด้วย จึงจะดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์

บทบาทของครูใหญ่ในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

การประชาสัมพันธ์เป็นงานสำคัญต่อชื่อเสียงและความก้าวหน้าของโรงเรียนเป็นอย่างมาก ครูใหญ่ต้องเข้าใจและเอาใจใส่ ดังนั้นบทบาทของครูใหญ่ต่องานประชาสัมพันธ์โรงเรียนจึงมีหลายทางดังนี้

1. จัดองค์การเพื่อการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน หมายถึงครูใหญ่จะต้องจัดให้มีหน่วยงานหรือบุคคล ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ อันจะก่อให้เกิดงานประชาสัมพันธ์ขึ้น เช่นการจัดตั้งหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน จัดครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่ ให้ดำเนินงานในด้านนี้
2. ทำงานร่วมกับคณะครู เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน อันจะยังผลให้เกิดการประชาสัมพันธ์ เกิดการประสานงานที่ดี โดยครูใหญ่ปฏิบัติงานในฐานะผู้นำ
3. ทำงานร่วมกับชุมชน ครูใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ในฐานะเป็นตัวแทนของโรงเรียน บทบาทในด้านนี้เป็นการประชาสัมพันธ์ภายนอก หากครูใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านนี้ ได้สมบูรณ์ จะทำให้ชุมชนเข้าใจในโรงเรียนดีขึ้น
4. ทำงานร่วมกับหนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชนอื่น ๆ งานในด้านนี้มีบทบาทกว้างขวาง เป็นการเผยแพร่เกียรติคุณของโรงเรียน ต่อสาธารณชนทั่วไป ครูใหญ่ปฏิบัติงานบทบาทนี้โดยการเขียนบทความ ข่าว และให้สัมภาษณ์แก่ตัวแทนหนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชนต่าง ๆ เสนอข่าวเกี่ยวกับโรงเรียนอยู่เสมอ เช่น ข่าวความก้าวหน้า ข่าวการพัฒนาการในด้านวิชาการด้านอาชีพ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

กิจกรรมที่ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ควรทำในด้านการประชาสัมพันธ์

บทบาทของครูใหญ่ทั้ง 4 ประการที่กล่าวมาแล้ว กิจกรรมต่อไปนี้เป็นกิจกรรมที่ครูใหญ่ควรกระทำตามความเหมาะสมแห่งโอกาส คือ

1. เขียนข่าวเกี่ยวกับโรงเรียน ส่งลงหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ
2. พบปะกับผู้ปกครองนักเรียนอยู่เสมอ
3. จัดตั้งสถานที่ต้อนรับภายในโรงเรียน
4. จัดตั้งครูดำเนินงานการประชาสัมพันธ์
5. หาทางให้ผู้ปกครองและครูได้ทำงานร่วมกัน
6. จัดป้ายนิเทศทางวิชาการ การสาธิตและการบรรยาย
7. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำเอกสารแถลงข่าวของโรงเรียน

ประโยชน์ของการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นงานที่กว้างขวางให้ประโยชน์แก่โรงเรียนดังนี้

1. เป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียน
2. เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครองรวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ก่อให้เกิดความร่วมมือ ความสามัคคีในการปฏิบัติงาน
4. กระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงานยิ่งขึ้น
5. ทำให้บุคคลภายนอกเกิดทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน
6. ทำให้คณะครูรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่การงานมากยิ่งขึ้น
7. ทำให้คณะครูรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่การงานด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอก ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

คำถามท้ายบท

๑. เหตุใดโรงเรียนต้องมีการประชาสัมพันธ์โรงเรียน?
๒. ท่านจะประชาสัมพันธ์โรงเรียนของท่านด้วยวิธีการอย่างไรบ้าง?
๓. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอย่างไร?

บทที่ 7

ระบบการบริหารการศึกษาไทย

ระบบการบริหารการศึกษาของไทยในปัจจุบัน เป็นระบบที่ผูกพันอยู่กับระบบบริหารราชการแผ่นดินอย่างแยกไม่ออก ดังนั้น การจัดการศึกษาในแง่ของความมุ่งหมายหรือในแง่ของภารกิจทางการศึกษา จึงจำเป็นจะต้องจัดหรือบริการ หรือจัดระบบการบริหารให้สอดคล้องกับระบบบริหารราชการแผ่นดิน นักศึกษาอย่างน้อยที่สุดควรจะต้องเรียนรู้ถึงระบบบริหารราชการแผ่นดินเพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการศึกษาต่อไป ดังนี้

ระบบบริหารราชการแผ่นดิน

การบริหารราชการแผ่นดินของไทยในอดีต เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมตลอดมา แต่เมื่อ พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 กำหนดให้ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม โดยกำหนดให้ใช้ประกาศคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวแทน ซึ่งได้แบ่งการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง
2. ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค
3. ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ราชการส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย และควบคุมการบริหารราชการทั่วราชอาณาจักร ซึ่งการจัดระบบบริหารส่วนกลางนี้ เป็นการติดตามหลักของการรวมอำนาจการปกครองประเทศ (Centralization)

ราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ ราชการของกระทรวง ทบวง กรมของราชการส่วนกลาง ที่ได้แยกออกไปดำเนินการบริหารตามเขตการปกครองประเทศ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในเขตการปกครองนั้น ๆ ซึ่งได้แก่ จังหวัด และอำเภอ โดยมีเจ้าหน้าที่จากราชการส่วนกลางซึ่งได้รับการแต่งตั้งออกไปปฏิบัติราชการประจำในเขตการปกครองต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาค เพื่อบริหารราชการภายใต้การควบคุมบังคับบัญชาของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคนี้ เป็นการแบ่งอำนาจการปกครองประเทศ

ราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ราชการบางอย่างที่รัฐมอบหมายให้ท้องถิ่นจัดทำ และบริหาร
กันเอง โดยมีองค์คณะบุคคลซึ่งประชาชนในท้องถิ่นเลือกตั้งกันขึ้นมาบริหารราชการ โดยมีงบประมาณของตนเอง และมีเสรีภาพในการดำเนินงานตามสมควร ตามที่กฎหมายกำหนดไว้
ราชการส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมี ดังนี้

1. กรุงเทพมหานคร
2. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
3. เทศบาล
4. สุขาภิบาล
5. องค์การบริหารส่วนตำบล
6. เมืองพัทยา

ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เราถือว่าเป็นการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization)

รูปแบบของการบริหารราชการแผ่นดินดังกล่าวมานี้ ดร.สุภรณ์ ศรีพิพล มีความเห็นว่า
อำนาจในการปกครองหรืออำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินรวมอยู่ในส่วนกลางแห่งเดียว
ราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่นเป็นเพียงตัวแทนของราชการส่วนกลางเท่านั้น แนว
ความคิดในอันที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสปกครองตัวเองในรูปของการปกครองท้องถิ่น
มีมานาน นานพอ ๆ กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่ก็ยังเป็นเพียงการทดลองหารูป
แบบการปกครองท้องถิ่นที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุดของสังคมไทยเท่านั้น

นอกจากนั้น ดร.อมร รักษาสัตย์ ยังได้ทำการวิเคราะห์ระบบการบริหารราชการแผ่นดิน
เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างการบริหารราชการทั้ง 3 ส่วนไว้อีกว่า ราชการส่วนกลางเป็นฝ่าย
ควบคุมและบังคับบัญชาราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนกลางโดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทยมี
หน้าที่ในการควบคุมบังคับบัญชาราชการส่วนท้องถิ่นโดยตรง โดยทำการควบคุมผ่านหน่วยราชการ
ส่วนภูมิภาค คือ จังหวัดและอำเภอ กล่าวคือมีผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอเป็นผู้ควบคุม
บังคับบัญชา ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การควบคุมจังหวัด และอำเภอเป็นการควบคุมโดยราชการส่วน
กลางทั้งสิ้น

1. ระบบบริหารการศึกษา

ได้กล่าวไว้แต่ตอนต้นแล้วว่า ระบบบริหารการศึกษาของไทยเป็นระบบที่ผูกพันอยู่
กับระบบบริหารราชการแผ่นดินอย่างแยกไม่ออก เพราะฉะนั้น ระบบบริหารการศึกษาของไทย

จึงต้องแบ่งออกเป็น 3 ส่วนเช่นเดียวกันกับระบบบริหารราชการแผ่นดิน กล่าวคือ มีราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน่วยงานรับผิดชอบ ดังนี้

1. ราชการส่วนกลาง มีส่วนราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนี้

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนี้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษา และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ วิจัยและประเมินผลทางการศึกษา และเป็นศูนย์ประสานงานการศึกษาของชาติ

1.2 ทบวงมหาวิทยาลัย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานและกำกับการศึกษา ระดับอุดมศึกษา

1.3 กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา การฝึกหัดครู การศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาพิเศษส่งเสริมและควบคุมสถานศึกษาของเอกชนในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา

1.4 กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการบริหารการศึกษา ในส่วนท้องถิ่น

1.5 หน่วยงานราชการอื่น ๆ ของรัฐบาลรวมทั้งรัฐวิสาหกิจ ซึ่งจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ตามความต้องการของหน่วยงานนั้น ๆ หรือเป็นการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

2. ราชการส่วนภูมิภาค ส่วนราชการที่มีหน้าที่และมีความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในส่วนภูมิภาค มี 2 ระดับ คือ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ

2.1 ระดับจังหวัด หน่วยงานในระดับจังหวัดที่มีหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงต่อการจัดการศึกษา คือ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มีศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบและสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด มีผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ

การบริหารการศึกษาในส่วนภูมิภาคนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารการศึกษาของหน่วยงานการศึกษาที่เป็นราชการส่วนภูมิภาคด้วย

2.2 ระดับอำเภอ หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาระดับนี้ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งมีศึกษาธิการ อำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เป็นผู้รับผิดชอบตามลำดับ ทำหน้าที่เช่นเดียวกับจังหวัด แต่มีขอบเขตการปฏิบัติงานเฉพาะในเขตอำเภอที่รับผิดชอบเท่านั้น

ในทางปฏิบัติจริง ๆ ของการบริหารการศึกษาส่วนภูมิภาค ในส่วนที่เป็นความรับผิดชอบของจังหวัดและอำเภอนั้น หน่วยงานบริหารการศึกษาทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอมักจะ

มิได้มีบทบาทในการควบคุมการบริหารงานมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนต่าง ๆ ของกรมเจ้าสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคมักจะเป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุมการบริหารอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน วิธีดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ การติดต่อสื่อสาร การบังคับบัญชา การรายงาน การควบคุมงาน และการประสานงานระหว่างกรมเจ้าสังกัดกับโรงเรียนมักจะทำกันโดยตรง

นอกจากหน่วยงานการศึกษาที่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของจังหวัดดังกล่าวแล้ว ยังมีหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ อีก เช่น สถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษาบางประเภท หน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ วิทยาลัยครู มหาวิทยาลัย เป็นต้น หน่วยงานดังกล่าวนี้มีได้ อยู่ในสายการบังคับบัญชาของจังหวัดแต่อย่างใด

3. ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยราชการส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการบริหารการศึกษาโดยตรงในปัจจุบันมี ดังนี้คือ

3.1 กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่จัดการศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นการศึกษาระดับประถมศึกษา

3.2 เทศบาล มีหน้าที่จัดการศึกษาในเขตเทศบาลทุกเทศบาล

3.3 เมืองพัทยา มีหน้าที่จัดการศึกษาเฉพาะในเขตเมืองพัทยา

การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน

การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ ดังนี้คือ (ดูแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ในภาคผนวกประกอบ)

1. ระดับอนุบาล เป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนการศึกษาภาคบังคับ โดยมุ่งที่จะฝึกให้เด็กมีความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ อันจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาขั้นต่อไป ซึ่งอาจจะจัดเป็นโรงเรียน, สถานเลี้ยงเด็ก, ศูนย์เด็กปฐมวัย, การศึกษานอกโรงเรียนก็ได้

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการศึกษาระดับนี้ คือ

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบโรงเรียนอนุบาลในต่างจังหวัด

2. กรมการฝึกหัดครู รับผิดชอบโรงเรียนอนุบาลที่ตั้งขึ้นตามวิทยาลัยครู เป็นโรงเรียนสาธิตของสถาบันฝึกหัดครู

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีหน้าที่รับผิดชอบโรงเรียนอนุบาลเอกชน
4. ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในระดับอนุบาล
5. กรมตำรวจ รับผิดชอบเกี่ยวกับชั้นเด็กเล็กของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
6. กรมอนามัย รับผิดชอบอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก

2. ประถมศึกษา

เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน ให้สามารถอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัย และให้เป็นพลเมืองดีในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนี้คือ

1. สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด รับผิดชอบระดับประถมศึกษาซึ่งเคยสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษาที่เคยสังกัดกรมสามัญศึกษา
3. กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบโรงเรียนประถมศึกษาภายในเขตกรุงเทพมหานคร
4. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน รับผิดชอบโรงเรียนประถมศึกษาของเอกชนหรือโรงเรียนราษฎร์
5. ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ รับผิดชอบโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย
6. กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบโรงเรียนสาธิตของวิทยาลัยครู
7. กรมตำรวจ รับผิดชอบโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
8. เทศบาล รับผิดชอบโรงเรียนประถมศึกษาของเทศบาล

3. มัธยมศึกษา

เป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการ และวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ ความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพ ที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดังนี้ คือ

1. กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบโรงเรียนมัธยมด้านอาชีวศึกษาสังกัดรัฐบาลทั้งหมด